

KORRUPSIYA -TARAQQIYOT KUSHANDASI

Abdusodiqov Abdulaziz Ahtam o'g'li

Termiz Davlat Universiteti Yuridik fakultet talabasi

Email: abdulazizbdusodiqov697@gmail.com

Yormatov Jasurbek Norqul o'g'li

Termiz Davlat Universiteti Yuridik fakultet talabasi

Email: yormatovjasurbek03@gmail.com

ANNOTATSIYA

Korrupsiya insoniyat oldidagi qadimiy illat va qoloqliklar sababchisi bo'lib kelmoqda. Korrupsiyaga qarshi kurashishda har bir shaxsning harakati davlati va millati uchun kelajakning poydevori hisoblanadi. Avvalambor, korrupsiyaga qarshi kurashishda aholining barcha qatlamlari, eng yaxshi mutaxassislar jalb qilinsagina o'z oldimizga qo'ygan yuksak marralarga erisha olamiz. Biz korrupsiyaning oqibatlarini bilan kurashishdan uning barvaqt oldini olishga o'tishimiz kerak.

Kalit so'zlar: *korrupsiya, konvensiya, qonunchilik, demokratik davlat, iqtisodiy mo'jiza, Forbes ro'yxati.*

CORRUPTION IS AN OBSTACLE OF DEVELOPMENT

ABSTRACT

Corruption is the cause of ancient evils and backwardness in front of humanity. Every individual's action in the fight against corruption is the foundation of the future for the state and the nation. First of all, we can achieve the high goals we have set for ourselves only if all layers of the population and the best specialists are involved in the fight against corruption. We need to move from fighting with the consequences of corruption to its early prevention.

Keywords: *corruption, convention, legislation, democratic state, economic miracle, Forbes list.*

Korrupsiya illati qadim - qadimdan insoniyatga ma'lum bo'lib, insonlar mazkur illat bilan qadim zamonlardan beri samarali kurashib kelmoqda. Lekin, shuncha davrlar o'tsa hamki insonlar ushbu illatni ildizi bilan yo'qotishning uddasidan chiqa olishmadi. Korrupsiya atamasining mohiyatiga to'xtaladigan bo'lsak, ko'pchilik korrupsiya so'zini tor manoda, ya'ni mansabdor shaxslarning o'z mansab mavqeidan shaxsiy manfaatlari yo'lida foydalanib sodir etilgan poraxo'rlik bilan bo'g'liq qilmishlarini tushunishadi. Biroq bu tushunchani to'laqonli anglash imkonini bermaydi. Korrupsiya so'zi asli lotincha "corrupti" so'zidan olingan bo'lib, "buzilish" degan ma'noni anglatadi. Qonunchiligimizda, jumladan, O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni 3- moddasida korrupsiyaga quydagicha tarif berilgan.

"Korrupsiya - shaxsning o'z mansab yoki xizmat mavqeidan shaxsiy manfaatlari yoxud o'zga shaxslarning manfaatlari ko'zlab moddiy yoki nomoddiy naf olish maqsadida foydalanish, huddi shuningdek bunday nafni qonunga xilof ravishda taqdim etish."- deya qayd etilgan.

Demak, korrupsiya deganda mansabdor shaxs yoki davlat xizmatchilarining poraxo'rlik jinoyatlariga oid qilmishlari va o'zlarining mansab yoxud xizmat mavqeini suiistemol qilib, shaxsiy yoki boshqa shaxslarning manfaatlari yo'lida homiylik, mahalliychilik, tanish- bilishchilik, urug'-aymoqchilikka yo'l qo'yishlari ham nazarda tutiladi.

Korrupsiya albatta bugun paydo bo'lgan illat emas, u qadimdan buyon mavjud bo'lib kelmoqda.

Qadimda yunon faylasufi Aristotel shunday degan: "Har qaqnday davlat tizimida—qonunlar va boshqa farmoishlar orqali ishni shunday tashkil qilish kerakki , unda mansabdor shaxslarni noqonuniy yo'l bilan boyishiga yo'l qo'ymaslik lozim".

G'arb mutafakkirlaridan biri Charl Mantesko korrupsiyani quydagicha talqin etgan.

“Asrlar tajribasidan ma’lumki har qanday hokimiyat vakolatga ega bo‘lgan shaxs, uni suiiste’mol qilishga moil bo‘ladi va ma’lum bir maqsadga erishmaguncha shu yoldan toymaydi.”

Karrupsion qilmishga oid munosabat vatanimiz tarixida ancha qadimdan mavjud. Xususan, buyuk bobakalonimiz sohibqiron Amir Temurning “Temur tuzuklari” asarida ham amaldorlar xalqdan o‘lpon (soliq) yig‘ishda ham, “Ipak yo‘li” dan o‘tayotgan savdogarlar karvonlaridan olinadigan yig‘mlarni olishda adolatli va insof bilan yondashishlari belgilab qo‘yilgan. O‘z davrining mutafakkirlari bo‘lmish Alisher Navoiy, Mirzo Ulug‘bek, Ahmad Donishlarning asarlarida ham amaldorlar tomonidan oddiy xalqni ishonchini suiiste’mol qilish xolatlari qattiq tanqid ostiga olingan.

Hozirgi kunda mamlakatimizda korrupsiyaga qarshi kurashish va uning oldini olish bo‘yicha salmoqli ishlar qilinmoqda. Davlatimiz rahbari Sh.M.Mirziyoyev Oliy Majlis palatalarining qoshma majlisidagi “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz” mavzusidagi ma’ruzasida: “Jamiyatimizda korrupsiya, turli jinoyatlarni sodir etish va boshqa huquqbuzarlik holatlariga qarshi kurashish, ularga yo‘l qo‘ymaslik, jinoyatga jazo,algatta, muqarrar ekani to‘grisuidagi qonun talablarini amalda ta‘minlash bo‘yicha qat‘iy choralar ko‘rishimiz zarur” deb takitladi.

O‘zbekiston Respublikasining 2017 yil 3 yanvarda qabul qilingan “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida “, "Jamoatchilik nazorati to‘g‘risida", "Ma‘muriy tartib taomillar to‘g‘risida", shuningdek 2021 yil 18 noyabrda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi takomillashtirilish munisabati bilan ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartirish tog‘risida"gi qonunning qabul qilinishi korrupsiya illatining oldi olinishiga zamin yaratmoqda. Korrupsiyaga qarshi kurash bo‘yicha xalqaro hujjatlar qabul qilingan bo‘lib , xususan, “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risudagi Amerika davlatlari konvensiyasi” (1996),”Jinoyatchilikka qarshi kurashishda MDHga azo davlatlarining xamkorligi to‘g‘risida bitm (1998), Korrupsiya uchun jinoiy javobgarlik to‘g‘risida konvensiya (Yevropa Kengashi, 1999), Korrupsiya uchun jinoiy javobgarlik to‘g‘risida konvensiya (Afrika Ittifoqi, 2003), Korrupsiyaga qarshi kurash bo‘yicha

BMT konvensiyasi (2003) kabi hujjatlar korrupsion jinoyatlarga qarshi kurashish va oldini olishda asos bo‘lib xizmat qilmoqda.

Korrupsiyaga qarshi kurashish va uning oldini olishga doir ishlar dunyo davlatlari qonunlarida qat’iy belgilangan. Xususan, Singapur “iqtisodiy mo‘jizasi” asoschisi Li Kuan Yu “Menda ikkita yo‘l bor edi: Birinchisi-o‘g‘irlash va do‘stlarim hamda qarindoshlarimni “Forbes” ro‘yxatiga kiritish, bu bilan xalqimni quruq yerda qoldirish. Ikkinchisi – xalqimga xizmat qilish va mamlakatni dunyoning eng yaxshi davlatlari o‘nligiga kiritish. Men ikkinchisini tanladim...” deya javob bergan edi siyosat arbobi.

Korrupsiyaning davlat va jamiyatga quydagi zararlarini keltirib o‘tish mumkin. Xususan, demokratiya va demakratik tizimning mustahkamlanishiga salbiy tasir qiladi, jamiyat tarraqiyoti uchun eng muhim omil bo‘lgan, tinchlik, osoyishtalik, adolat, qonun ustuvorligi, kabi ijtimoiy va huquqiy qadiryatlarning buzulishiga olib keladi. Bundan tashqari bozor iqtisodiyoti qonunlarining buzulishiga, jamiyatda nosog‘lom muhitning shakillanishiga zamin yaratadi.

XULOSA o‘rnida shuni takidlash kerakki, korrupsiyaga qarshi kurashni olib borish faqat davlat organlarining emas, balki fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlarining, ommaviy axborot vositalarining ham vazifasi hisoblanadi. umumiy qilib aytadigan bo‘lsak, korrupsiya illatini oldini olishda o‘zini shu vatanning fidoyi farzandiman degan har bir kishi ishtirok etishi kerak.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1.B.A.Aliyev.A.Muxtorov.(2021) O‘zbekistonning korrupsiyaga qarshi kurashish strategiyasi. Inovatsiyon rivojlanish nashriyoti.

2.B.I.Isroilov.E.F.Gadoyev. Korrupsiya va unga qarshi kurashishga oid atamalar izohli lug‘ati. (2019) . Tafakkur nashriyoti.

VEB SAYTLAR

1. www.lex.uz
2. www.advice.uz.